

სახელმწიფო ენა და რეფორმა

DOI: 10.52340/erp.2024.05.16

აბსტრაქტი

სტატიაში განხილულია თანამედროვე ეტაპზე ქართულ სკოლებში ქართული ენის სწავლების საკითხები. ენათმეცნიერების დარგთაგან ეროვნულ სასწავლო გეგმაში ყველაზე უფრო ვრცლად გრამატიკის საკითხებია წარმოდგენილი. ეს ბუნებრივიცაა, რამდენადაც სწორედ გრამატიკის გააზრებული ცოდნა უდევს საფუძვლად მოსწავლეებში სათანადო ორთოგრაფიული, პუნქტუაციური და სტილისტური ჩვევების ფორმირებას, რაც საბოლოო ჯამში მათი ზეპირი და წერიტი მეტყველების დახვეწისაკენ არის მიმართული. თუმცა ეს სრულიადაც არ ნიშნავს იმას, რომ მოსწავლის ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინების გარეშე შევიტანოთ მასალა სახელმძღვანელოებში, გადავტვირთოთ ისინი რთული გრამატიკული კატეგორიებით, რომლებიც ხშირ შემთხვევაში თავად ენათმეცნიერებს შორის არის სადავო...უსასრულოდ ვაზეპირებინოთ წესები... **რა ვასწავლოთ და როგორ ვასწავლოთ** – ეს გახლავთ ერთ-ერთი ძირითადი და აქტუალური საკითხი დღეს ქართული ენის გრამატიკის სწავლებაში. ფაქტიურად ეს იქნება არა გრამატიკის, არამედ მეტყველების კულტურის გაკვეთილები.

საკვენძო სიტყვები: რეფორმა, სახელმწიფო ენა, მშობლიური ენა, გრამატიკა.

დავუბრუნდეთ თუ არა ქართულენოვან სკოლებში ქართული ენის გრამატიკის სწავლებას? – ეს კითხვა ხშირად ისმის ამ ბოლო დროს, მას შემდეგ, რაც გამოქვეყნდა ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნების განახლებული ვარიანტი (**ზგემი**).

ამ დოკუმენტში ხაზგასმით წერია, რომ დღევანდელი სასკოლო განათლების უპირველესი მიზანი „ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი ღირებულებების მქონე, ოჯახის, ქართული ტრადიციის, საზოგადოებისა და სახელმწიფოს წინაშე საკუთარი უფლება-მოვალეობების, სახელმწიფო ენის, საქართველოს ისტორიის და კულტურის მცოდნე, სახელმწიფოებრივად მოაზროვნე და პატრიოტი მოქალაქის აღზრდაა“ (ხაზგასმა ჩვენია –

ნ.მ.). ამდენად, სასკოლო განათლების ეროვნულ მიზნებზე საუბარი ძნელია დღევანდელ სკოლაში ქართული ენის სწავლების გარეშე. ქართული დღეს ჩვენს ქვეყანაში სახელმწიფო ენაა, ამავე დროს იგი გახლავთ ქვეყნის ეთნიკური უმრავლესობისათვის მშობლიური ენა. ენის კურსი ხშირ შემთხვევაში გაიგივებულია მხოლოდ გრამატიკასთან, რაც რატომღაც უარყოფითად განაწყოფს საზოგადოების – ანტიგრამატიკოსების – ერთ ნაწილს ამ საგნის სწავლების მიმართ. ენის კურსი კი გრამატიკის გარდა მოიცავს ლექსიკოლოგიის, ორთოგრაფიის (მართლწერის), პუნქტუაციის, პრაქტიკული სტილისტიკის... საკითხებსაც. ამ საკითხების საფუძვლიანი ცოდნისა და და ამ ცოდნაზე დაყრდნობით სათანადო სამეტყველო უნარ-ჩვევების დაუფლების გარეშე ძნელია ისაუბრო სახელმწიფო/ქართული ენის ფლობაზე. რაც შეეხება საკუთრივ გრამატიკას, ენათმეცნიერების დარგთაგან სკოლაში ყველაზე უფრო ვრცლად ყოველთვის ის იყო წარმოდგენილი. ეს ბუნებრივიცაა, გრამატიკული წყობის შესწავლას არსებითი მნიშვნელობა ენიჭება ქართული ენის სხვადასხვა მხარის, სხვადასხვა საკითხის სწორი მიმართულებით სწავლებისათვის, ქართული ენის ყოველმხრივი სრულყოფილი შესწავლისათვის.

გრამატიკის სწავლების შესახებ სპეციალისტთა შეხედულებები არასოდეს არ ყოფილა ერთგვარი. ჯერ კიდევ მე-20 საუკუნის 20-იან წლებში საკმაოდ ძლიერი იყო ე.წ. „ანტიგრამატიკული მიმდინარეობა“, რომელიც საერთოდ უარს ამბობდა არა მხოლოდ გრამატიკის თეორიული კურსის, არამედ მისი ელემენტების სწავლებაზეც კი. ამ მიმართულებამ თავი იჩინა დღესაც. სწავლებაში ბიჰევიორიზმის და ენათმეცნიერებაში სტრუქტურალიზმის განვითარებამ ბევრი რამ შეცვალა ამ საკითხთან მიმართებით. კვლავ გამოჩნდნენ გრამატიკის „მოძულენი“. თავიანთ შეხედულებას ისინი გრამატიკული მასალის სირთულითა და ბავშვის ცნობიერების მოუმზადებლობით ხსნიან. არადა ამ დროს არსებობს ქართველ ფსიქოლოგთა და ენათმეცნიერთა შრომები, რომლებიც საიმედო ბაზას ქმნიან სკოლაში გრამატიკულ ცნებებზე მუშაობისათვის.

რეფორმატორებმა სასკოლო განათლების რეფორმის დაწყებისთანავე (2006 წ.) უარი თქვეს ქართული ენის კურსის ცალკე საგნად სწავლებაზე. ქართული ენის საგაკვეთილო საათები სწორედ რეფორმას შეეწირა. რეფორმისტების აზრით, მშობლიური ენის ცალკე

დისციპლინად სწავლება სკოლებში არ არის საჭირო, ენის ცალკეული საკითხები (მათ შორის გრამატიკაც), საკითხავ ტექსტებთან ინტეგრირებით უნდა ისწავლებოდეს.

როგორი ვითარება იყო ამ კუთხით 2006 წლამდე, სანამ ესგ ამოქმედდებოდა? შევეცდებით მოკლედ ვუპასუხოთ ამ კითხვას.

ენობრივი და ლიტერატურული მასალის ინტეგრირება ჩვენი სკოლისათვის არც რეფორმამდე ყოფილა უცხო. დაწყებით სკოლაში, ოთხწლედში, ენის საკითხები საკითხავ ტექსტებთან ინტეგრირებულად იყო წამოდგენილი. ტექსტის კითხვა-დამუშავებასთან ერთად ხდებოდა ცალკეულ ენობრივ მოვლენებზე დაკვირვება, გრამატიკული მასალა ძირითადად მიეწოდებოდა პრაქტიკული გზით, საკითხავ მასალასთან კავშირში. სწავლებისას მთავარი აქცენტი გადატანილი იყო მართლწერისა და მართლმეტყველების ჩვევათა გამომუშავებაზე და არა წესების დაზეპირებაზე. სპეციფიური განსაზღვრებები ამა თუ იმ ენობრივი მოვლენის შესახებ ეძლეოდა ან წესის გარეშე, ან მარტივი ფორმულირებით. ენის სახელმძღვანელოს სახელწოდებაც შემდეგნაირად გახლდათ ფორმულირებული: **ქართული ენა – გრამატიკა, მართლწერა, მეტყველების განვითარება.**

რაც შეეხება უფროს კლასებს, აქაც მხატვრული ნაწარმოების ენაზე დაკვირვება, როგორც წესი, ტექსტის მხატვრული ანალიზის ერთ-ერთი აუცილებელი კომპონენტი გახლდათ. ძირითადად ეს გულისხმობდა ტექსტის მხატვრულ მხარეზე დაკვირვებას, პოეტური სტილისტიკის საკითხების გარკვევასა და გაანალიზებას, მწერლის ენობრივ თავისებურებებში გარკვევას, პერსონაჟის მეტყველებაზე დაკვირვებას...

მე-5 კლასიდან იწყებოდა ქართული ენის გრამატიკის ე.წ. „სისტემატური კურსი“, რომელსაც 2 კვირეული საათი ეთმობოდა. მისი მიზანი გახლდათ მშობლიური ენის სტრუქტურაში გარკვევა სათანადო თეორიული ცოდნის ბაზაზე. იგი ასევე გულისხმობდა სათანადო პრაქტიკული უნარ-ჩვევების დაუფლებას. მთავარი ნაკლი, რაც ამგვარ სწავლებას ახლდა, იყო ის, რომ არ ხდებოდა ენის გაკვეთილზე მიღებული ცოდნის გამოყენება ლიტერატურის გაკვეთილებზე, წერის პროცესში. გრამატიკული მასალის დაუფლება ხშირ შემთხვევაში მხოლოდ წესების დაზეპირებით ამოიწურებოდა. მოსწავლემ (უკეთეს შემთხვევაში) თეორიულად იცოდა ამა თუ იმ გრამატიკული კატეგორიის დეფინიცია, მაგალითებსაც სწორად ასახელებდა, მაგრამ ვერ იყენებდა ამ ცოდნას პრაქტიკულად

ზეპირსა თუ წერით მეტყველებაში. ალბათ ესეც იყო ერთ-ერთი მიზეზი იმისა, რომ რეფორმირებული სკოლა ადვილად შეეღია ქართული ენის კურსის ცალკე დასციპლინად სწავლებას.

არადა უკვე პირველი თაობის ეროვნული სასწავლო გეგმაში ხაზგასმით აღინიშნა, რომ მშობლიური ენის სწავლება ემსახურება გარკვეული ლინგვისტური კომპეტენციების ფორმირებას. როგორ უნდა მოხდეს ამ ლინგვისტური უნარ-ჩვევების ფორმირება? გვჭირდება ამ მიზნით გრამატიკის სწავლება?

ამ საკითხის მიმართ სარეფორმო ჯგუფმა რეფორმის დასაწყისშივე ჩამოაყალიბა ორგვარი დამოკიდებულება:

1. არაქართულ სკოლებში ქართული ენის გრამატიკა აუცილებლად უნდა ვასწავლოთ. გრამატიკა აქ მოსწავლეთათვის ერთგვარი გზამკვლევა სახელმწიფო ენის შესასწავლად

2. ქართულენოვან სკოლებში კი ქართული ენის გრამატიკის სწავლება საერთოდ არ არის საჭირო, ქართველმა ბავშვმა ქართული ენა ისედაც იცის და ამისთვის გაკვეთილზე დრო არ უნდა დავკარგოთ. ენის საკითხები მხოლოდ საკითხავ ტექსტებთან ინტეგრირებით შეიძლება მივაწოდოთ მოსწავლეს. სხვათა შორის ამ მოსაზრებამ რეფორმის პირველ წლებში ხშირად გაიჟღერა მაშინდელ სამინისტროში სახელმძღვანელოების ავტორებთან შეხვედრისას.

პირველ მოსაზრებას ძალიან მარტივად შეიძლება გაეცეს პასუხი: არაქართულ სკოლებში გრამატიკულ-თარგმნითი მეთოდით მეორე/უცხო ენის სწავლებისას გრამატიკის როლი მართლაც დიდია, მაგრამ დღეს ეს მეთოდი ფაქტიურად აღარ გამოიყენება, იგი ჩაანაცვლა ე.წ. პირდაპირმა/შერეულმა მეთოდმა, რომელიც ცოცხალ მეტყველებაზე აკვირვებს ბავშვს და წინა პლანზე გადმოდის არა გრამატიკის ცოდნა და ტექსტების თარგმნა (როგორც ეს ადრე იყო მეორე/უცხო ენის სწავლებისას), არამედ ისეთი სამეტყველო კომპეტენციები, როგორებიცაა: მოსმენა, ლაპარაკი, კითხვა, წერა. ამდენად, არაქართულ სკოლებში ქართული ენის სახელმძღვანელოების გრამატიკული მასალით ზედმეტად გადატვირთვა, რომელსაც ადგილი ჰქონდა რეფორმის ადრეულ წლებში და დღესაც გვხვდება, არ გახლავთ სწორი.

რაც შეეხება ქართულ სკოლას, გრამატიკის სწავლების მიმართ დამოკიდებულება აქ წლების განმავლობაში რამდენადმე შეიცვალა. მესამე თაობის ეროვნულ სასწავლო გეგმაში მთელი გრამატიკული მასალის სწავლება ცნებებსა და ქვეცნებებზეა დაფუძნებული. უფრო მეტიც, წარმოდგენილი მასალა საკმაოდ რთულია და მრავლის მომცველი. ასე მაგალითად, უკვე დაწყებითი კლასების მოსწავლეს მოეთხოვება ისეთი საკითხების ცოდნა, როგორებიცაა:

- სიტყვათა მორფოლოგიური აგებულება და ფორმაცვალება (ბრუნება, უღლება, რიცხვის წარმოება, ფუძე);
- სახელის ბრუნვისა და ზმნის პირის ნიშნებთან დაკავშირებული მართლწერის წესები;
- ზედსართავი სახელის ხარისხის ფორმები;
- სიტყვაწარმოება;
- ფორმაცვალებადი და ფორმაუცვლელი სიტყვები;
- სხვადასხვა შინაარსის/მოდალობის წინადადებები (თხრობითი, კითხვითი, ძახილის, ბრძანებითი, კითხვა-ძახილის) და მათი შესაბამისი სასვენი ნიშნები;
- სასვენი ნიშნები: წერტილი, მძიმე, ორწერტილი, მრავალწერტილი, ბრჭყალები, დეფისი, ტირე, ფრჩხილები;
- სიტყვამონაცვლე კონტექსტებში ამოსავალი სიტყვის ჩანაცვლება ნაცვალსახელით, სინონიმური ლექსიკით;
- ზმნისწინები და მათი მეშვეობით გამოხატული ძირითადი მნიშვნელობები...

რაც შეეხება სწავლების საბაზო საფეხურს, ენის საკითხები, მათ შორის გრამატიკის, კიდევ უფრო გართულებულია და უფრო ვრცლად გახლავთ წარმოდგენილი:

მორფოლოგია

ფორმაცვალებადი მეტყველების ნაწილები:

- სახელები (არსებითი, ზედსართავი, რიცხვითი, ნაცვალსახელი): სახელთა ჯგუფები შინაარსის მიხედვით; სახელთა ბრუნება; სახელთა წარმოქმნა; კომპოზიცია.
- ზმნა: ძირითადი ზმნური კატეგორიები; გარდამავლობა; ზმნისწინი; ზმნის უღლება; თავისებური ზმნები.

- სახელწოდებები (საწყისი და მიმღობა).

ფორმაუცვლელი მეტყველების ნაწილები:

- ზმნიზედა (ადგილის, დროის, ვითარების, მიზეზისა და მიზნის);
- თანდებული (ცალკე მდგომი და შერწყმული);
- კავშირი და მისი ჯგუფები;
- ნაწილაკი და მისი ჯგუფები;
- შორისდებული და მისი ჯგუფები.

სინტაქსი

- სიტყვათა შორის სინტაქსური ურთიერთობის სახეები - შეთანხმება, მართვა, მირთვა;
- წინადადების წევრები: მთავარი და არამთავარი წევრები;
- წინადადება: წინადადება მოდალობის მიხედვით; წინადადება აგებულების მიხედვით; მარტივი წინადადება და მისი სახეები; შერწყმული წინადადება; რთული წინადადების სახეები; წინადადებათა შეერთების საშუალებები; დამოკიდებული წინადადების სახეები რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში.
- განკერძოებული სიტყვები და გამოთქმები;
- პირდაპირი და ირიბი ნათქვამი.

აღნიშნულ ენობრივ-გრამატიკულ საკითხებთან არის დაკავშირებული სალიტერატურო ენის ნორმები, მართლწერა, პუნქტუაცია (ესგ, 2023).

მესამე თაობის ესგ-ის ქართული ენისა და ლიტერატურის საგნობრივ სტანდარტში ენის/გრამატიკის საკითხები იმაზე ვრცლად გახლავთ წარმოდგენილი, ვიდრე ეს რეფორმამდე იყო. ალბათ ამიტომაც იყო, რომ მოგვიანებით ავტორებს დაევალებათ ცალ-ცალკე წარმოდგინათ ენისა და ლიტერატურის სახელმძღვანელოები, მასწავლებელსაც მიეცა უფლება, სურვილის შემთხვევაში ცალკე კვირეული საათი დაეთმო ენისათვის. მაგრამ არ შეცვლილა ერთი რამ – კვირეული საათების რაოდენობა ქართულ ენასა და ლიტერატურაში. შედეგად კი მივიღეთ ის, რომ მასწავლებელი ან საერთოდ ვერ ასწრებს ენის საკითხებზე მუშაობას (ლიტერატურული მასალის კითხვა-დამუშავება საკმაოდ დიდ დროს მოითხოვს, განსაკუთრებით კი დღეს, როცა ე.წ. „კომპლექსურმა“ დავალებებმა მასწავლებელი კიდევ

უფრო შეზღუდა დროში), ან ენის სწავლება ისევ შემოიფარგლა მხოლოდ წესების გაცნობითა და დაზეპირებით. საკითხების ის ჩამონათვალი, რომელიც ე ს გ-შია, დარჩა ქალღმერთზე. მოკლედ რომ ვთქვათ, ქართული ენის სწავლება დღევანდელ სკოლაში არასახარბიელო მდგომარეობაშია, რაც ასახვას პოულობს მოსწავლეთა (და არა მხოლოდ მოსწავლეთა) ზეპირსა თუ წერით მეტყველებაში.

რამდენად არის მზად ქართულენოვანი მოსწავლე სკოლაში ქართული ენის გრამატიკის შესასწავლად, ან სჭირდება თუ არა მას გრამატიკის ცოდნა სწორმეტყველებისათვის? მოვუსმინოთ სპეციალისტებს:

„სკოლაში მოსვლამდე ქართულენოვანი მოსწავლე ძირითადად უკვე დაუფლებულია სამეტყველო კომპეტენციებს. სკოლაში ახლად შემოსულმა ბავშვმა პრაქტიკულად უკვე იცის:

- _ მეტყველების ყველა ნაწილი;
- _ იყენებს ენის ფორმათსისტემას;
- _ ესმის და თვითონაც ხმარობს სიტყვათწარმოების მთავარ შესაძლებლობებს;

_ შეთვისებული აქვს სინტაქსის ძირითადი სტრუქტურები, თანწყობისა და რამდენადმე ქვეწყობის სახეები“, – წერდა გურამ რამიშვილი (გ. რამიშვილი, დედაენის თეორია, თბ. 2000, გვ. 28). ამ აზრს უფრო ადრე ავითარებდა დიმიტრი უზნაძეც, რომელიც მიიჩნევდა, რომ „სკოლის წინარე ასაკში ბავშვს პრინციპულად დაძლეული აქვს თავისი სამშობლო ენა“ (დ. უზნაძე, ბავშვის ფსიქოლოგია, თბ. 2003, გვ. 593).

მაშ, თუ მართლაც ბავშვი უკვე დაუფლებულია მშობლიურ (ჩვენს შემთხვევაში ქართულ) ენას, სკოლაში რატომღა უნდა ვასწავლოთ იგი და რატომ უნდა მოვაცდინოთ ამაზე მოსწავლეს და მასწავლებელიც? ამ კითხვაზე პასუხი ისევ დიმიტრი უზნაძესთან უნდა ვეძებოთ: „ბავშვი მეტყველებისას კი იცავს ენის ძირითად წესებს, მაგრამ ეს წესები მას თავად გაცნობიერებული არა აქვს... აი, აქ უწევს მას სკოლა დახმარებას_ იგი გრამატიკას ასწავლის ბავშვს და ამით იგი ენობრივი განვითარების ახალ საფეხურზე აჰყავს... ახლა მას არამარტო ლაპარაკი შეუძლია ამ წესების მიხედვით, არამედ იმის ცოდნაც, თუ რატომ ლაპარაკობს ასე“. (იქვე).

გრამატიკის სწავლებისას მთავარი ენის კანონზომიერებების შეცნობა, მათი გააზრება და მეტყველებისას მართებული ფორმების გამოყენება გახლავთ. პირველ რიგში მას

პრაქტიკული დანიშნულება აქვს – ემსახურება სათანადო ორთოგრაფიული, პუნქტუაციური და სტილისტური ჩვევების ფორმირებას, რაც საბოლოო ჯამში მოსწავლეთა ზეპირი და წერიტი მეტყველების დახვეწისაკენ არის მიმართული. გრამატიკული წესის ცოდნისა და მისი გააზრების გარეშე მოსწავლეს ხშირად უჭირს სიტყვის მართლწერა (გარკვეულ შემთხვევებში სიტყვის მართლწერას სწორედ მორფოლოგია უდევს საფუძვლად), ფრაზისა და წინადადების სწორად აგება... განსაკუთრებით სავალალო დღემია პუნქტუაცია, რომლის საფუძველსაც სინტაქსი წარმოადგენს. ქართული პუნქტუაცია კი მოგეხსენებათ, საკმაოდ რთულია.

„დრამატიკა არს შემძლებლობა მართლ-უბნობად და წესიერ წერადო“, წერდა ანტონ კათალიკოსი, ქართული ენის გრამატიკის სახელმძღვანელოს ავტორი მე-18 საუკუნეში. ამ სიტყვებიდან ჩანს, რომ გრამატიკის სწავლების პირველ დანიშნულებად ჩვენი წინაპრებიც მართლმეტყველებისა და მართლწერის ძირითად საკითხების დაუფლებას თვლიდნენ. ასეა დღესაც. ამიტომაც ენის გაკვეთილებს სასკოლო განათლების საბაზო საფეხურზე აუცილებლად უნდა დაეთმოს ცალკე აკადემიური საათი. ფაქტიურად ეს იქნება არა გრამატიკის, არამედ მეტყველების კულტურის გაკვეთილები.

მაგრამ ზემოთქმული სრულიადაც არ ნიშნავს იმას, რომ მოსწავლის ასაკობრივი თავისებურებების გათვალისწინების გარეშე შევიტანოთ მასალა სახელმძღვანელოებში, გადავტვირთოთ ისინი რთული გრამატიკული კატეგორიებით, რომლებიც ხშირ შემთხვევაში თავად ენათმეცნიერებს შორის არის სადავო; უსასრულოდ ვაზეპირებინოთ წესები... რა ვასწავლოთ და როგორ ვასწავლოთ – ეს გახლავთ ერთ-ერთი ძირითადი და აქტუალური საკითხი დღეს ქართული ენის სწავლებისას.

ახლა უკვე შეგვიძლია პასუხი გავცეთ კითხვას – დავიწყოთ თუ არა სკოლებში მშობლიური ენის გრამატიკის სწავლება?

დიახ, უნდა ვასწავლოთ, ქართული ენა კვლავაც ცალკე საგნად უნდა გამოიყოს ქართულ სკოლაში. ენის კურსში საპატიო ადგილი უნდა დაიკავოს გრამატიკამ. მაგრამ იგი ზედმეტად არ უნდა გადავტვირთოთ თეორიული მასალით და მხოლოდ წესების დაზეპირებამდე არ უნდა დავიყვანოთ.

გამოყენებული ლიტერატურა:

ზოგადი განათლების ეროვნული მიზნები, 2024.

<https://edu.aris.ge/news/gamoqveynda-zogadi-ganatilebis-axali-erovnuli-miznebis-proeqti-dokumenti.html>

მესამე თაობის ეროვნული სასწავლო გეგმა, 2023.

<https://mes.gov.ge/content.php?id=13272>

გ. რამიშვილი, დედაენის თეორია, თბ.2000

დ. უზნაძე, ბავშვის ფსიქოლოგია, თბ. 2003 წ

Maglakelidze Natela

Iliia State University, Georgia, Tbilisi

Some problems of Official Language Teaching in Georgian School

Abstract

The article discusses the issues of Georgian language teaching in Georgian schools at the modern stage. Among the fields of linguistics, grammar issues are presented the most extensively in the national curriculum. This is natural, as the well-thought-out knowledge of grammar is the basis for the formation of proper spelling, punctuation and stylistic habits in students, which is ultimately aimed at improving their oral and written speech. Language classes at the basic level of school education must be given a separate academic hour. In fact, these will not be lessons of grammar, but of speech culture. But this does not mean at all that we should include material in the textbooks without taking into account the age characteristics of the student, overloading them with complex grammatical categories, which in many cases are disputed among linguists themselves; Let's endlessly confront the rules... What to teach and how to teach - this is one of the main and relevant issues in teaching the grammar of the Georgian language today.

Keywords: Grammar, spelling, punctuation, national curriculum, school education reform.